

Preek voor Pinksteren n.a.v. Deuteronomium 16:9-12

Van de week zag ik op het schoolplein een paar kinderen een boterham eten. Ik vroeg ze – met mijn preek van vandaag in gedachten – : “Zeg, hoe komen jullie aan die boterhammen?” “Van mijn moeder,” antwoordde één van hen. “Ja, maar hoe komt je moeder er dan aan?” “Uit de winkel natuurlijk!” riepen enkele kinderen tegelijk. Maar ik vroeg verder: “En hoe komt de winkel dan aan brood?” Toen bleef het even stil. “Van de bakker, toch?” opperde een kind wat onzeker. “De bakker is ook een winkel”, wierp een ander tegen. Na enige discussie riep er plotseling één: “Brood komt van God, dat heeft God gemaakt!” De anderen – en ik eigenlijk ook – moesten daar toch wel even om lachen.

Maar er zit wel een hele grote kern van waarheid in! Joodse kinderen leren dat al vanaf het moment dat ze brood mee-eten. Bij elke broodmaaltijd klinkt namelijk het gebed: *“Baruch ata Adonai Elohenu Melech ha’olam ha motzi lechem min ha’arets – Gezegend bent u Heer, onze God, Koning van de aarde, die het brood deed opkomen uit de aarde.”* Hoor je het vreemde aan dit gebed? Het brood komt toch niet uit de aarde!? Nee, het graan groeit en wordt daarna tot brood verwerkt. Toch is het best mooi om te belijden, dat God het brood uit de aarde doet opkomen: daarmee geef je aan dat het hele product het resultaat is van Gods zegen over het zaaien, het groeien, het oogsten én over de menselijke inspanningen om er brood van te maken. Aan 's Heren zegen is 't al gelegen... Zo staat dat ook in Spreuken 10:22 **“De zegen des Heren, die maakt rijk, zwoegen voegt er niets aan toe.”** Daarom ook vierde Israël een oogstfeest, het feest der weken genoemd. Dit feest der weken was één van de drie belangrijkste feesten. Elke man was verplicht om het Pascha, het feest der weken en het loofhuttenfeest bij te wonen. Op het feest der weken werden de eerstelingen van de oogst naar de Here gebracht, om Hem te danken. Dit gebeurde op de vijftigste dag nadat de sikkel voor het eerst in het koren was geslagen. (Lev. 23:16)

Vandaag vieren we het Pinksterfeest. De naam Pinksteren komt van het Griekse woord *πεντηκοστή* (pentekoste), wat ‘vijftigste’ betekent. Pinksteren is namelijk de vijftigste dag na Pasen. Maar wat heeft Pinksteren dan precies met het feest der weken te maken? Laten we eens lezen wat er in Deuteronomium 16:9-12 over dit feest staat geschreven.

Zeven weken zult gij tellen: van dat de sikkel voor het eerst in het staande koren geslagen wordt, zult gij zeven weken beginnen te tellen. Dan zult gij het feest der weken vieren ter ere van de Here, uw God, naar de mate van de gaven, die gij vrijwillig geven zult, naar dat de Here, uw God, u gezegend heeft; gij zult u verheugen voor het aangezicht van de Here, uw God, gij met uw zoon en uw dochter, uw dienstknecht en uw dienstmaagd, met de Leviet, die binnen uw poorten woont, en met de vreemdeling, de wees en de weduwe, die in uw midden zijn, op de plaats die de Here, uw God, verkiezen zal om zijn naam daar te doen wonen. Gij zult gedenken, dat gij een dienstknecht geweest zijt in Egypte en gij zult deze inzettingen naarstig onderhouden.
(zie ook Lev.23:15-21, Num.28:26-31)

Pinksterfeest is het feest van de oogst, van de eerste vruchten. (vers 9)

Vijftig dagen na het begin van de oogst is het Pinksterfeest. De oogst is al begonnen, maar toch moet Israël de éerstelingen brengen. (*Ex. 23:16*) Hoe zit dat? De eerstelingen zijn dan toch al 7 weken oud? Om dat te begrijpen is het goed te weten hoe het zat met de drie belangrijke feesten. Het eerste belangrijke feest was het Pascha. Dat feest opende de graanoogst met het maaien van de gerst. Na zeven weken was de gerst geoogst en begon de tarweoogst. (*zie Ex. 34:22*) Tenslotte werd aan het einde van de oogst het loofhuttenfeest gevierd. (*zie o.a. Deut. 16:13, 15b*)

De echte eerstelingen waren dus de opbrengsten van de *gersteoogst*. Maar het volk vierde de oogst pas na vijftig dagen bij de *tarweoogst*. Toen ik daarover nadacht kwamen er twee 'pinkstergedachten' bij me op.

In de eerste plaats een algemeen bekende gedachte: met het Pinksterfeest in Handelingen 2 vierten we dus ook een oogstfeest. De eerstelingen van de kerk werden namelijk bijeengebracht! De eerste vruchten van het werk – van Góds werk – zijn zichtbaar. De oogst is in volle gang: eerst de elf discipelen, na de Hemelvaart kwamen er al 120 personen bijeen (*Hand. 1:15*) en op de Pinksterdag werden er maar liefst 3000 zielen toegevoegd! (*Hand. 2:41*)

De tweede 'pinkstergedachte' was voor mij een heel verrassende: het Pinksterfeest is niet het eerste oogstfeest, want met Pasen (Pascha) is het tenslotte begonnen. De eerste échte eerstelingen van de oogst werden 50 dagen eerder geoogst.

Denk nu eens mee: wat vierten we met Pasen? De opstanding van Jezus uit de dood. Door Zijn opstanding mogen wij als gelovigen er zeker van zijn, dat ook wij zullen opstaan uit de dood. Paulus legt dat duidelijk uit in 1 Corinthe 15. We lezen daar een stukje uit: ... Christus is opgewekt uit de doden, als eersteling van hen, die ontslapen zijn. Want, dewijl de dood er is door een mens, is ook de opstanding der doden door een mens. Want evenals in Adam allen sterven, zo zullen ook in Christus allen leven gemaakt worden. Maar ieder in zijn eigen rangorde: Christus als eersteling, vervolgens die van Christus zijn bij zijn komst... (*1 Cor. 15:20-23*) Is het je opgevallen? Er wordt twee keer van Christus gezegd, dat Hij de *eersteling* is! Hij is dus als het ware de Gersteoogst, de échte Eersteling. Met Hém is het begonnen, door zijn opstanding is onze opstanding gegarandeerd. Met Pinksteren wordt dat zichtbaar in de massa mensen die de Gemeente van Christus (de grote oogst) gaan vormen. De oogst groeit. Zoals de graankorrel in de aarde valt en sterft om vervolgens veel vrucht voort te brengen, zo is Jezus gestorven en begraven om daarna door zijn opstanding veel vrucht voort te brengen. (*vgl. Joh. 12:24*) De eerste Kerkleden zijn de eerstelingen van de oogst die begon met de opstanding van Christus.

God is Gave en Gever tegelijk. (vers 10)

We gaan weer terug naar het gedeelte in Deuteronomium. In vers 10 staat dat het een feest is ter ere van God en dat je Hem vrijwillig een offer brengt **“naardat u de HEERE, uw God, zal gezegend hebben.”** (*Statenvertaling*)

Met andere woorden: je geeft aan God naar wat je van Hem gekregen hebt. Dat klinkt – eerbiedig bedoeld – alsof God genoeg neemt met een sigaar uit eigen doos! Onze gave is niets meer of minder dan wat Hij eerst gegeven heeft. Er is dus niets van ons bij! Met Pinksteren komt dat helemaal tot volheid: daar ontvangen de eerstelingen van de Kerk de gave van de Heilige Geest. Ook daar is niets van henzelf bij. God geeft hier opnieuw Zichzelf! Eerst gaf Hij Zichzelf in Jezus Christus, met Pinksteren geeft Hij Zichzelf als de Heilige Geest. God is Gave en Gever tegelijk.

Pinksterfeest is feest voor iedereen en overal. (vers 11)

Als we verder lezen in vers 11 zien we een opsomming van feestgangers. Ook wordt de plaats van het feest genoemd. Om met dat laatste te beginnen: **“de plaats die de Here, uw God, verkiezen zal om zijn naam daar te doen wonen”**, dat kan toch maar één plaats zijn, namelijk Jeruzalem: **“Want de Here heeft Sion verkoren, Hij heeft het Zich ter woning begeerd: Dit is mijn rustplaats voor immer, hier zal Ik wonen, want haar heb Ik begeerd.”** (*Ps. 132:13-14*) In Handelingen 2 lezen we ook dat het Pinksterfeest in Jeruzalem plaatsvond. (*Hand.2:1,5*)

Dan de feestgangers. In Deuteronomium lezen we wie er genodigd zijn: mannen, vrouwen, jongens, meisjes, knechten, dienstmeisjes, inwonende Leviëten, vreemdelingen, wezen, weduwen... Zou er een categorie mensen zijn geweest in Israël, die niet mee mocht doen? Ik denk het niet: het feest der weken was voor iedereen, zelfs voor de vreemdelingen! Logisch, want Gods zegen over de oogst is voor gelovigen en ongelovigen: **“...Hij laat zijn zon opgaan over bozen en goeden en laat het regenen over rechtvaardigen en onrechtvaardigen.”** (*Math. 5:45*)

Prachtig zien we in het vervulde Pinksterfeest uit Handelingen deze gedachte terugkomen. Uit alle volken onder de hemel (*Hand. 2:5, 8-11*) zijn ze er en werden aan de pasgeboren Kerk toegevoegd. De eerste Gemeente was pas écht een multiculturele samenleving!

Pinksterfeest is dus voor iedereen en overal. Overal? Toch alleen in Jeruzalem? Ja, dat staat zo in Deuteronomium. Jeruzalem met de tempel is inderdaad de plaats die de Here verkozen heeft om zijn naam daar te doen wonen. Maar sinds God met Pinksteren Zijn Geest in de harten van mensen heeft uitgestort, woont Hij ook in de gelovigen! Paulus zegt dat wij Gods tempel zijn. (*1 Cor. 3:16,17; 6:19; 2 Cor. 6:16; vgl. Joh.4:23-24!*) De Heilige Geest woont in ons. (*1 Cor. 6:19, 2 Tim.1:14*) Overal waar mensen tot geloof komen en de Heilige Geest ontvangen is het daarom Pinksterfeest. De oogst die met de Eersteling van Pasen begon gaat door, elke dag opnieuw!

Pinksterfeest is de verlossing uit de slavernij gedenken. (vers 12)

Wat dat betreft is het treffend dat het wekenfeest van Pinksteren in vers 12 zo duidelijk wordt verbonden met het Paasfeest. Het Paasfeest was volop een bevrijdingsfeest. Dan werd uitgebreid herdacht, hoe God zijn volk uit Egypte voerde en verlostte uit de slavernij. Vijftig dagen later werd dat bij het Pinksterfeest dus opnieuw in herinnering gebracht. God legt daarmee in het oude testament een heldere link tussen de verlossing uit slavernij en de zegen van het leven in vrijheid. Dat er iets te oogsten viel, was een genadige gave van God, net zoals de bevrijding uit Egypte aan het ingrijpen van Gods genadige hand te danken was.

Hoe zit dat in het nieuwe testament? Heeft het nieuwe Pinksteren ook iets met genade en bevrijding te maken? Jazeker! Weet je nog waar het woord Pinksteren vandaan kwam? Van het Griekse woord voor vijftig; het was de vijftigste dag na Pasen. Als we nu naar het Hebreeuws kijken ontdekken we een paar wetenswaardige dingen.

Het Hebreeuws kent geen getallen zoals wij. Een getal wordt gewoon met een letter aangeduid: de 1 is de א 'Aleph', de eerste letter van het alfabet. Elke letter heeft ook weer een betekenis: 'Aleph' betekent 'eersteling'. Begrijp je nu dat Jezus zegt: **"Ik ben de Alfa...?"** (*Openb. 1:8; 21:6; 22:13*) Jezus is de Eersteling!

Het Hebreeuwse woord voor vijftig is de letter en het woord נ 'Nun'. Nun betekent 'vis' en staat voor vrijheid*, je vrij kunnen bewegen, tot je recht komen, je als een vis in het water voelen! Wie bij de oogst van de Grote Eersteling hoort, is dus echt vrij en komt volledig tot zijn recht. **"Opdat wij waarlijk vrij zouden zijn, heeft Christus ons vrijgemaakt."** (*Gal. 5:1*)

Nu we toch met Hebreeuwse les bezig zijn, gaan we nog even Hebreeuws *rekenen*. 50 is dus het getal van de vrijheid, de vrijheid die we als vrijgekochten van Christus hebben gekregen. (*Gal. 3:13, 1 Petr. 1:18*)

50 is 7 maal 7 plus 1. Het feest der weken werd gevierd op de eerste dag na 7 weken oogst. Dus op de eerste dag na 7 keer 7 dagen. De eerste dag na 7 dagen wordt in de bijbel ook wel de achtste dag genoemd. (*Luc. 1:59, Hand. 7:8*) De 50^e dag is eigenlijk dus de 8^e dag. Het Hebreeuwse woord voor 8 is de letter ח 'Ch'. Als je 8 en 50 bij elkaar optelt krijg je het woord חנ 'Chen' en dat betekent... genade!!!

Via deze omweg zijn we weer terug bij de link die God legt tussen de genadige verlossing uit Egyptes slavernij en het Pinksterfeest. Ook de gave van de oogst is genade van God. Met de Grote Eersteling is de genadetijd angebroken. (*vgl. Titus 2:11*) Dit geldt voor ieder die tot geloof komt en zich bij de Gemeente van Christus voegt. Als je je bekeert tot Jezus, ben je verlost uit de slavernij van de zonde. Dan mag in vrijheid verder leven om volledig tot je recht te komen. Pinksteren – de verjaardag van de Kerk – moet dus ook een feest zijn van bevrijding en genade, van gedenken.

Gedenk dat je in slavernij hebt geleefd, als dienstknecht van de zonde. (*Rom. 6:16,17*) Maar nu ben je zo vrij als een vis en mag je genieten van de zegeningen die God geeft. **"Gezegend zij de God en Vader van onze Heer Jezus Christus, die ons gezegend heeft met alle** geestelijke zegening in de hemelse gewesten in Christus..."** (*Ef. 1:3 Telosvertaling*)

We gaan samenvatten.

Vanuit Deuteronomium leerden we dat Pinksteren een geweldig oogstfeest is: we denken aan de eerstelingen die werden binnengebracht. Tegelijk denken we ook aan het Paasfeest, toen de Grote Eersteling de basis voor de oogst legde. Met Pinksteren gaf God opnieuw Zichzelf aan de mensen. Dat is reden voor feest: iedereen is uitgenodigd. Niemand hoeft zich vreemdeling of buitenstaander te voelen, want de Geest spreekt alle talen. Het eerste Pinksterfeest zette daarbij de toon, de oogst is nu nog in volle gang. Dagelijks worden – Godzijdank – zielen toegevoegd aan hen die behouden worden; mensen die uit genade bevrijd worden uit de slavernij van de zonde. Zij gaan een eeuwige vrijheid tegemoet! Pinksterfeest is daarom het logische vervolg op Pasen.

Eén ding moet ik nog kwijt over de oogst. Hoewel er dagelijks mensen tot inkeer komen, zijn er nog zo velen die van Jezus niet weten. Toch wil God niets liever, dan dat dezen ook behouden worden. (zie o.a. Ez.18:23+32; Ez.33:11; 1Tim.2:4; 2Petr.3:9) Wat is er dan nog veel te doen! Jezus verzuchtte het al: “... De oogst is wel groot, maar arbeiders zijn er weinig. Bidt daarom de Heer van de oogst, dat Hij arbeiders uitzende in zijn oogst.” (Math. 9:37,39; Luc.10:2)

Tussen Pasen en Pinksteren ligt Hemelvaart. Bij zijn Hemelvaart gaf Hij de discipelen die overbekende opdracht: “Gaat dan henen, maakt al de volken tot mijn discipelen...” (Math.28:19) Er is werk te doen! Kom en help ons oogsten... (Opw.403)

*Kom en help ons oogsten, dat Gods rijk zal komen.
Wie met tranen zaaien, maaien met gejuich.
Werkers bindt uw schoven, want de Allerhoogste
roept ons om te oogsten, voor zijn rijk.*

Amen

15 mei 2002

* Jozua, de zoon van Nun (!), bracht Israël na de uittocht uit Egypte uiteindelijk op de plaats van bestemming: het land van de vrijheid, Kanaän.

** NBG'51 vertaalt ten onrecht 'allerleij'. Wél correct zijn o.a. Groot Nieuws Bijbel, Statenvertaling, Het Boek en King James Version.